

Justitiedepartementet
Justitieministern

Till riksdagen

Svar på fråga 2023/24:703 av Rasmus Ling (MP) Förändring av nämndemannasystemet

Rasmus Ling har frågat mig om jag avser att initiera en förändring så att de politiska partierna inte är de som nominerar nämndemän i framtiden.

Jag hade möjlighet att diskutera dessa viktiga frågor med Rasmus Ling i en interpellationsdebatt i september 2023. I det sammanhanget betonade jag att ett oberoende domstolsväsende är ett fundament i en demokratisk rättsstat. Det är helt grundläggande att allmänheten känner förtroende för domstolarna och domarna.

Nämndemännen kan sägas företräda allmänheten i domstolarna när de dömer tillsammans med juristdomare. Att vara nämndeman är inte ett politiskt uppdrag, även om de nomineras av partierna. Nämndemännen ska, i likhet med juristdomarna, vara opartiska och sakliga. För att se till att de som valts till nämndemän har kunskap om uppdragets innebörd anordnar domstolarna obligatoriska utbildningar.

Frågor om domstolarnas oberoende är viktiga för regeringen. I Regeringskansliet bereds för närvarande 2020 års grundlagskommittés betänkande Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende. Betänkandet innehåller förslag som syftar till att långsiktigt stärka domstolarnas och domarnas oberoende.

I syfte att få till stånd en bredare rekrytering av nämndemän har Domstolsverket haft i uppdrag att inför nämndemannavalet 2023 genomföra informationsinsatser för presumtiva nämndemän och nominerande och väljande organ. Uppdraget redovisades den 1 mars 2024, och rapporten analyseras för närvarande i Regeringskansliet.

I regleringsbrevet för 2024 gav vidare regeringen Domstolsverket i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att ge stöd till domstolarna i arbetet med att anordna utbildningar för nämndemän, bland annat gällande nämndemannarollen. I oktober 2023 hade jag också ett värdefullt möte med en bred krets av intressenter för att diskutera rekryteringen av nämndemän.

För närvarande är det inte aktuellt att vidta genomgripande förändringar av nomineringsprocessen för nämndemän. Men de risker och utmaningar som finns med dagens ordning bör tas på allvar, och jag ser därför fram emot fortsatt dialog kring hur vi

kan stärka domstolarnas och domarnas oberoende och
säkerställa en hög integritet i den dömande verksamheten.

Stockholm den 13 mars 2024

Gunnar Strömmer